

# ZAHRADA PRO VŠECHNY!!!



**WORKSHOP - KOMUNITNÍ ZAHRADA**

06/02/2017 - 10/02/2017

Koordinace a vedení workshopu: Ing. Irena Zamrzlová, Ph.D.

Zadavatel: Rajská zahrádka, Rukola a.s.

Zpracovatel: Josef Salač, Daniela Karasová, Jana Hrabětová

# RAJSKÁ ZAHRÁDKA BRNO

## ZADAVATEL:

Rukola z.s.  
Kusákova  
614 00 Brno - Maloměřice a Obřany  
IČO: 01437461  
rukolaaos@seznam.cz

Umístění komunitní zahrádky: ulice Kusákova v Brně – Maloměřicích a Obřanech

Pozemky: 400/1, 400/2, 401/1, 401/2

Výměra pozemků: 795 m<sup>2</sup>

Kapacita zahrádky: 50 nájemců, 100 návštěvníků

Rajská zahrádka je komunitní zahrada v Brně-Maloměřicích provozovaná občanským sdružením Rukola, o.s. Zahrada vznikla na jaře 2014 na pozemku pronajatém od Tepláren Brno a.s.

Od roku 2014 došlo k vytvoření cesty průsekem zejména náletových dřevin a vytvoření několika políček pro pěstování zeleniny a dalších rostlin v přední části pozemku. Dále došlo k vybudování základního zázemí pro pobyt v zahradě (přístřešek pro nářadí, toaleta). Od doby vzniku zde proběhlo několik společenských akcí, velký úspěch zaznamenal především Festiválek zeleninových koláčů. Do budoucna je počítáno nejenom s organizací dalších společenských událostí (koncerty, autorské čtení pohádek), a také je v plánu spolupráce s časopisem Nový prostor, jehož klientům by bylo členství v komunitě nabídnuto zdarma.

Cílem komunitní zahrady v Brně je umožnit lidem žijícím ve městě vypěstovat vlastní zeleninu bez použití pesticidů a dále ekologicky vzdělávat děti a mladší generace.

## ŠIRŠÍ VZTAHY



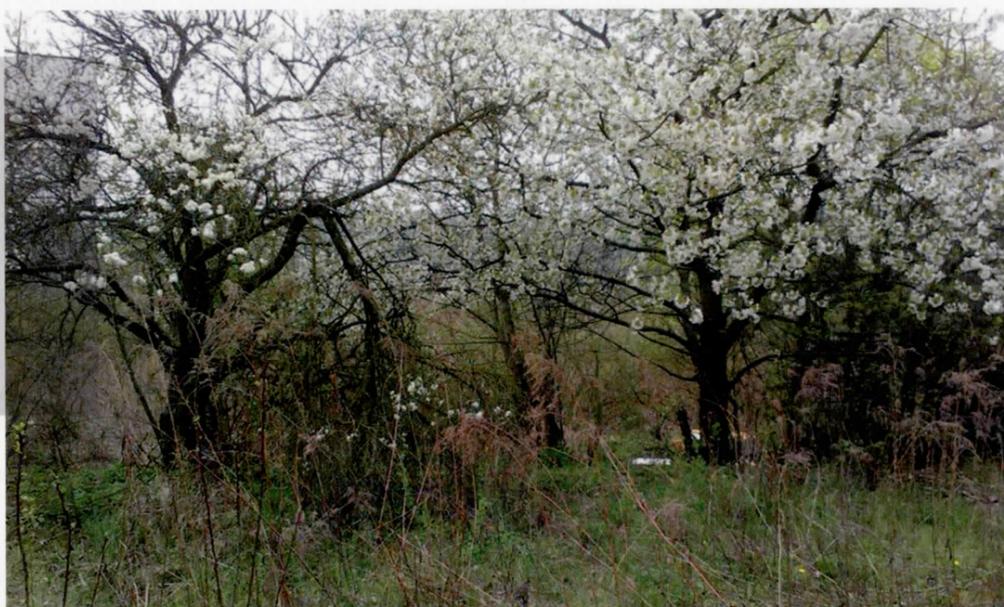
## SOUČASNÝ STAV

Pozemek protáhlého tvaru o celkové výměře 795 m<sup>2</sup> je převážně rovinného charakteru, jižní část pozemku je mírně svažitá. V této části byly zhotoveny tři výškové stupně.

Pozemek komunitní zahrady je v současnosti z větší části zarostlý náletovou zelení a ruderálním porostem. Obvodovou zeleň tvoří převážně druhy javorů, na pozemku se dále nachází několik starých ovocných dřevin, z nichž je nejvýznamnější ořešák rostoucí na severní části pozemku a třešeň rostoucí na jihovýchodní straně pozemku.

Severní části pozemku dominuje nevzhledná budova tepláren. Hlavním problémem v rámci založení komunitní zahrady se však jeví nepřítomnost kanalizace a přívodu vody. V současnosti je tato situace vyřešena suchým záchodem, vodu je pak uživateli donášena z nedaleké řeky Svitavy vzdálenou cca 120 m od zadního vchodu.

Pozemek je z velké části porostlý ruderálním porostem a nálety. Dále se zde nachází několik ovocných stromů, které však vyžadují odborný zásah.



Na severní straně pozemku sousedí nevzhledné budovy teplárny.



Jižní strana komunitní zahrady je mírně svažitá, tudíž zde byly vytvořeny tři výškové stupně. Na jednotlivých stupních již bylo založeno několik produkčních políček.



Komunitní zahrádka v Brně slouží mimo jiné pro pořádání společenských akcí různého druhu.

## NAVRHOVANÝ PROJEKT

Vzhledem k tomu, že hlavní myšlenkou projektu je vytvoření prostoru s funkcí sociální a produkční, pozemek byl v rámci těchto funkcí rozdělen. Jižní část pozemku, kam byl taktéž přesunut hlavní vstup do zahrady, je určen jako prostor pro setkávání lidí, severnější část pozemku je více zaměřen na produkční část.

Na mírně svažité jižní části pozemku již byly v minulosti vytvořené tři výškové stupně s nerovnými plochami, tudíž navrhujeme vyrovnání ploch těchto stupňů. Na této ploše je navrženo několik produkčních políček, hlavní záměr těchto stupňů je vytvoření struktury podobné přírodnímu amfiteátru. Na západním okraji této části zahrady bude vytvořena cesta, která by měla být konstruována zároveň jako rampa pro bezbariérový přístup.

Na rovině pod svažitým terénem je ponechán volný prostor s ohništěm, jenž může sloužit pro koncerty, divadla či další společenské aktivity. Této části komunitní zahrady dominuje altán s mírně vyvýšenou dřevěnou podlahou, která by měla sloužit především jako prostor pro výukové programy pro děti a ostatní návštěvníky.

Další část zahrady je více zaměřena na samotnou produkční funkci komunitní zahrady. Je zde navržen rastr s většími i menšími záhony, které mohou sloužit pro pěstování jak plodin, tak okrasných květin. Několik vyvýšených záhonů je navrženo s bedněním, které může sloužit jako posezení. V této části zahrady je taktéž umístěna již existující dřevěná knihovna. Na hlavní ose pozemku je dále umístěn větší stůl sloužící nejenom pro přepichování či jinou práci s rostlinným materiálem, ale také jako další místo pro relaxaci.

V zadní části pozemku je umístěno zázemí pro pobyt v zahradě (suchý záchod, kompost, barely s vodou, přístřešek na nářadí). Dominantu této části tvoří chmelnice, která zároveň zakrývá nevzhlednou budovu teplárny a sociální zařízení s kompostem.

Dodávka vody bude prozatím řešena svodem dešťové vody do barelů ze střechy teplárny a altánu. Dále bude ponechána možnost donášení vody z řeky Svitavy. V rámci průběhu společenských a výchovných akcí bude třeba zajistit barely s pitou vodou.

V komunitní zahradě je navrženo několik herních prvků pro děti, zahrnujících přístřešek z pnoucích rostlin či malé posezení vytvořené z dřevěných špalků.

### VEGETACE

Jak již bylo zmíněno, v současné době je většina pozemku zarostlá ruderálním porostem a náletovými dřevinami. Ruderální porost je zapotřebí zcela odstranit. Některé stávající vzrostlejší ovocné stromy je možné dle situace zanechat (ořešák, třešeň), zbytek ovocných stromů doporučujeme vykácet. Dále je zapotřebí odstranit či vyvětvit obvodovou zeleň.

Zejména po obvodu navrhujeme vysázet ovocné keře klasických i méně známých druhů, aby byla zajištěna výchovná funkce zeleně. Prostor by měl být doplněn o několik ovocných stromů zajišťujících především stín v horkých letních měsících.

Navržené záhony jsou určeny k pěstování jak produkčních, tak okrasných rostlin. Vzhledem k problémům s přívodem vody, a tudíž i se zálivkou, doporučujeme vyvýšené záhony osázet bylinkami či rostlinami nenáročnými na vlhkost.

### DOPORUČENÉ DRUHY DŘEVIN

*Malus* - jadernička moravská

*Malus* - ontario

*Malus* - sudetská reneta

*Malus* - vejlímek červený

*Ribes rubrum* `Jonkheer van Tets`

*Ribes album* `Primus`

*Amelanchier lamarckii* - muchovník lamarkův

*Cornus mas* - dřín obecný

*Buddleia davidii* - komule davidova

*Lonicera kamtschatica* - kamčatská borůvka

*Aronia melanocarpa* - jeřáb černý

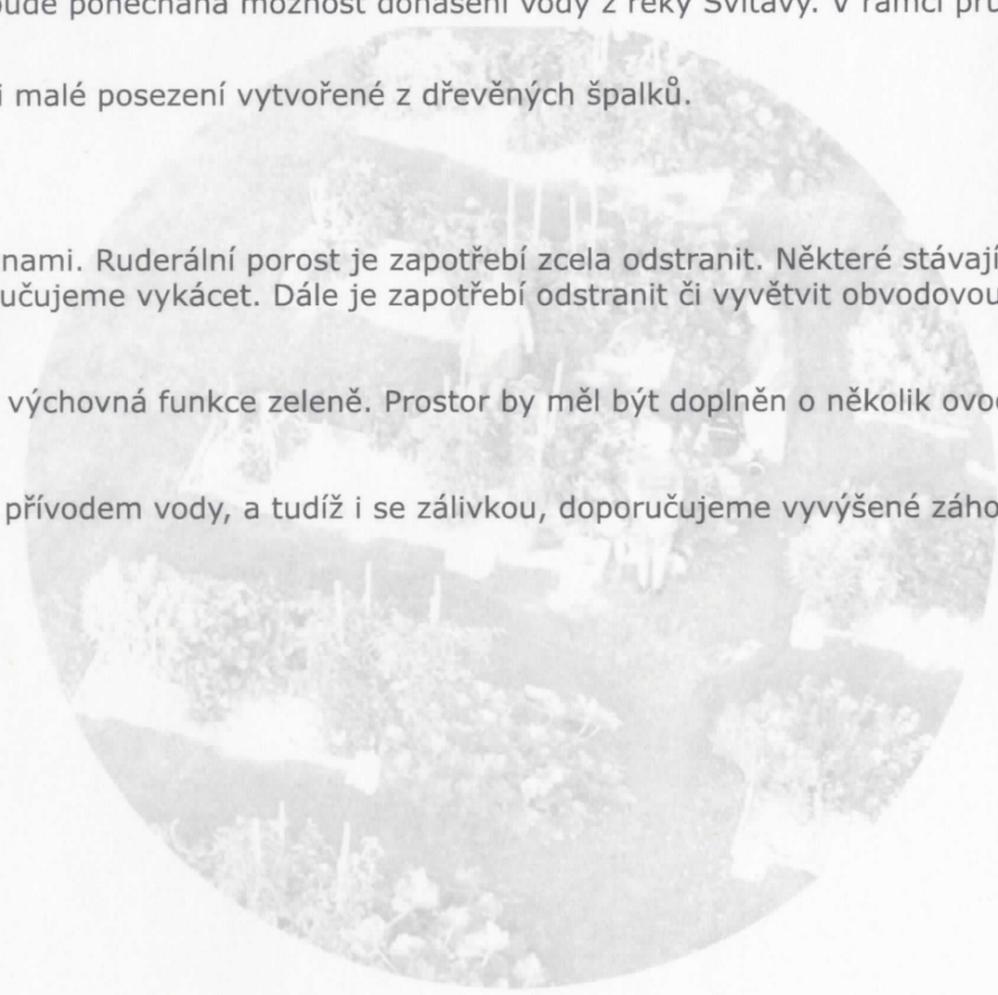
*Pyrus pyrifolia* - asijská hrušeň

*Ribes uva-crispa* `Captorator` - angrešt srstka

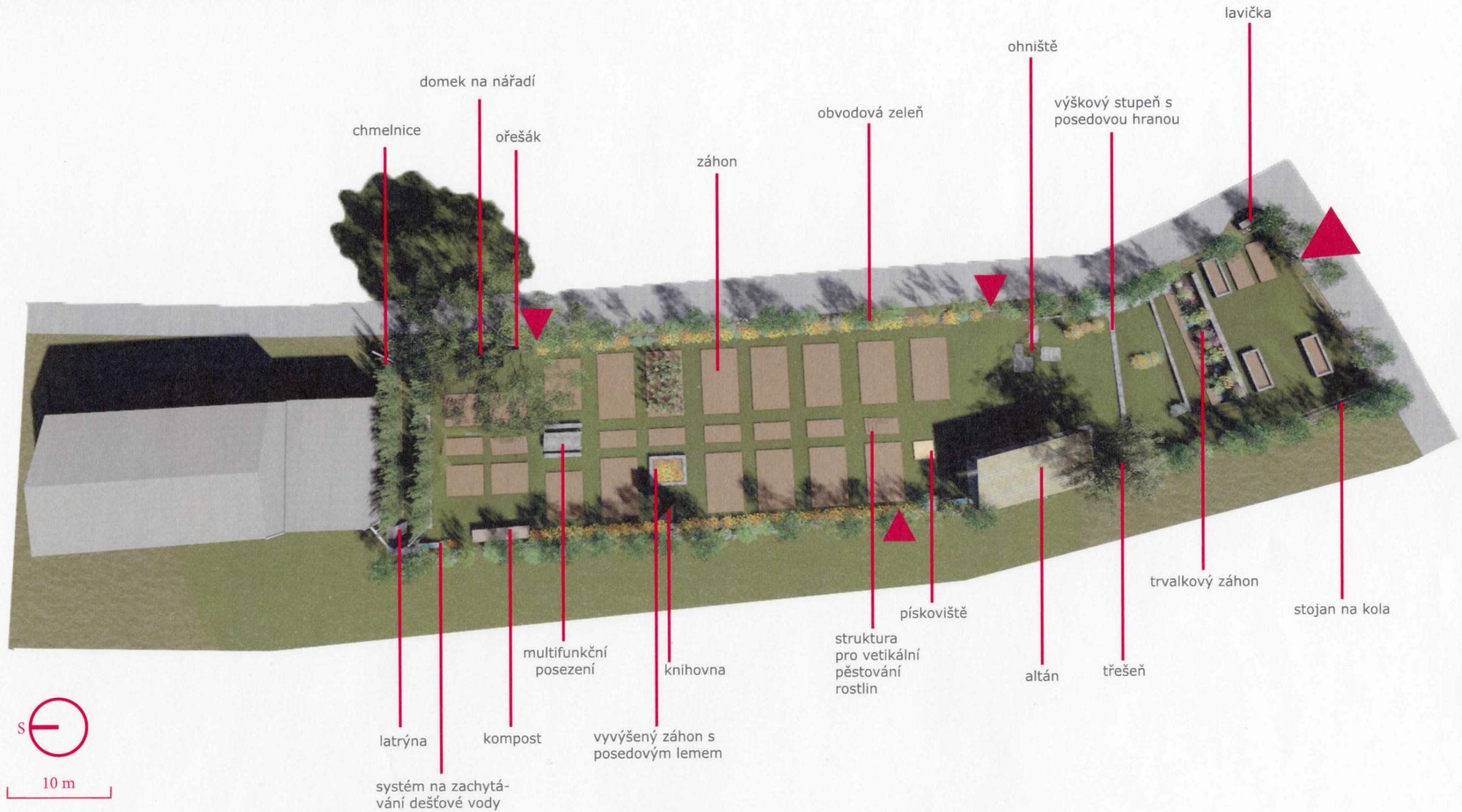
*Ribes uva-crispa* `Hinnonmaki red` - angrešt srstka

*Prunus domestica* `Stanley` - slivoň švestka

*Lycium chinense* - kustovnice čínská



# STUDIE



## VIZUALIZACE



Horní část zahrady slouží jako hlavní vstupní prostor, dále pak pro setkávání uživatelů komunity. Nabízí se zde výhled na celý pozemek zahrady.



Herní část pro nejmenší je umístěna ve středu zahrady pro snadný dohled.

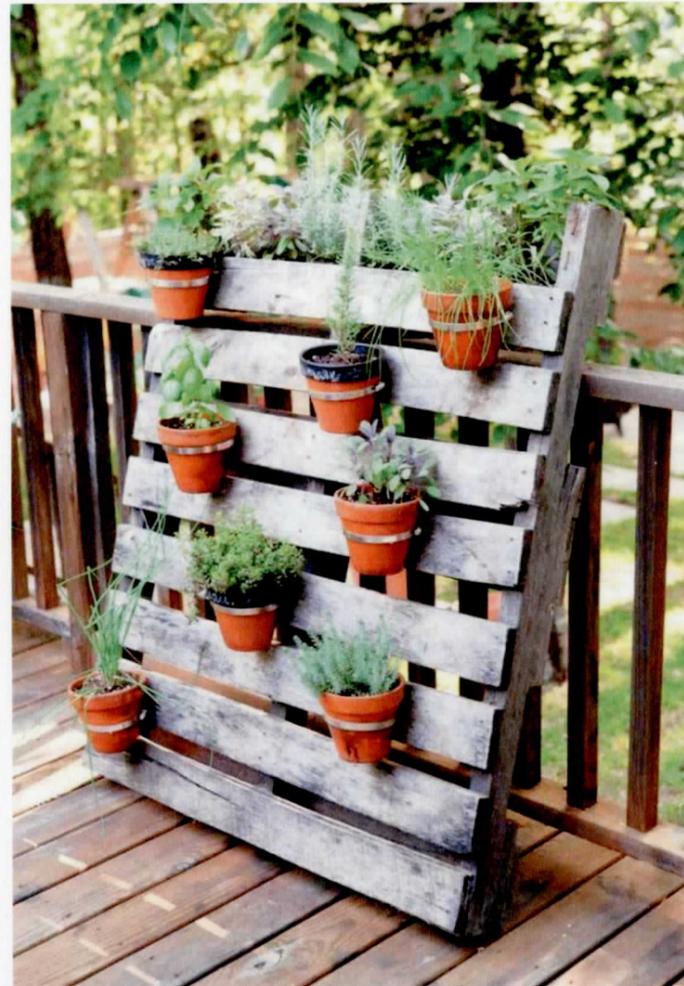
## VIZUALIZACE

Altán je strategicky umístěn ve středu zahrady a slouží jako ochrana před sluncem i deštěm. Nabízí se zde možnost využití jako učebna, jídelna či herna.



I v produkční části zahrady je vytvořený kout pro relaxaci a odpočinek.

# INSPIRAČNÍ FOTOGRAFIE



# RÁMCOVÝ ROZPOČET

číslo položky	položka	měrná jednotka	množství	jednotková cena (Kč)	Náklady celkem (Kč)
kácení, odstranění pařezů a odstranění nevhodných dřevin					
1	kácení	ks	5	1 910,00	9 550,00
2	odstranění pařezů	ks	5	1 890,00	9 450,00
3	odstranění nevhodných dřevin	m2	400	1 127,00	450 800,00
terénní modelace					
4	plošná úprava terénu přes 150 do 500 mm, v rovině (HTU)	m2	29,4	300	8 820,00
5	plošná úprava terénu přes 150 do 200 mm, v rovině (JTU)	m2	17,3	300	5 190,00
6	stavba stupně	m	30	1800	54 000,00
zpevněná plocha					
7	zpevněná plocha	m2	40	465,00	18 600,00
8	altán	ks	1	150 000,00	150 000,00
chmelnice					
9	chmelnice	ks	1	7 800,00	7 800,00
výsadba stromů, keřů, popínavých rostlin					
10	výsadba stromů	ks	3	5 841,00	17 523,00
11	výsadba keřů	ks	120	80,00	9 600,00
herní prvek - vrbičky					
12	herní prvek - vrbičky	ks	1	1 500,00	1 500,00
instalace prvků (pískoviště, herní prvky, kompost, vodní nádrž)					
13	lavička, stůl	ks	1	2 000,00	2 000,00
14	pískoviště	ks	1	3 600,00	3 600,00
15	vodní nádrž	ks	1	6 700,00	6 700,00
16	kompost	ks	1	1 876,00	1 876,00
ostatní (bednění záhonu, vertikální pěstování jahod)					
17	bednění záhonu	m	27	1 400,00	37 800,00
18	vertikální pěstování jahod	ks	2	200,00	400,00
				CENA CELKE BEZ DPH	795 209,00
				<b>CENA CELKE DPH (21%)</b>	<b>962 202,89</b>



Ceny jsou pouze orientační, většina materiálů či práce lze vyřešit svépomocí. Doporučujeme uspořádat tematické workshopy.

## DOTAČNÍ PROGRAMY

### NADACE VIA

- Program: Živá komunita
- Cíl programu: zlepšování veřejného prostoru a mezilidských vztahů v sousedských komunitách a posilování jejich soběstačnosti
- Maximální finanční částka dotace: 100 000 Kč
- Podrobné informace: <http://www.nadacevia.cz/ziva-komunita/>  
Konzultační workshop pro zájemce 17.2.2017

### MĚSTO BRNO - ODBOR ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

- Program: dotace na ekologickou výchovu
- Cíl programu: podpora projektů ekologické výchovy ve městě Brně; dotace na jednotlivé projekty se zaměřením na ekologickou výchovu ve vztahu ke kvalitě životního prostředí ve městě Brně a dále pak na projekty zaměřené na formování vztahu dětí a dospělých občanů k ochraně a tvorbě životního prostředí
- Maximální finanční částka dotace: 200 000 Kč
- Podrobné informace: <http://www.brno.cz/sprava-mesta/magistrat-mesta-brna/usek-rozvoje-mesta/odbor-zivotniho-prostredi/#c4461327>

### CO-FUNDING

- dobrovolnická podpora v rámci spolufinancování projektů
- Podrobné informace: <https://www.hithit.com/cs/home>  
<https://www.startovac.cz/>

## MOŽNÉ AKTIVITY

- půldenní/celodenní/víkendové akce
- tématické přednášky (zeliářství, ovocnářství, pěstování plodin, ekovýroba, apod.)
- možnost výuky pro MŠ, ZŠ i soukromé subjekty
- tématické festivaly (Festival zeleninových koláčů, Dýňové slavnosti, apod.)
- letní kino
- divadlo
- autorské čtení
- dětské akce (pálení čarodějnic)
- workshopy (fotografování, malba, apod.)
- příměstské tábory
- vaření pro lidi bez domova

Doporučujeme sestavit program a akce pořádat v pravidelných intervalech (například druhá středa v měsíci autorské čtení, každoroční pálení čarodějnic). U projektů tohoto typu je dobré vytvoření tradičních sešlostí a společenských akcí, které by pravidelně přitahovaly stálé i nové uživatele. Ve zbylých dnech je možné vytvořit měsíční se doplňkový program i v podobě poskytnutí prostoru spřáteleným institucím, organizacím či soukromým osobám.

